

Les Noces de Plata de "Foment"

Dissabte i diumenge vinents, la societat i periòdic FOMENT celebraran les seves noces de plata amb motiu de complir els 25 anys de la seva fundació.

No ens proposem fer una commemoració sorollosa i de brillantor efectista, sinó que volem revestir la de tota aquella senzillesa i naturalitat que requereix tota festa entre companys ben compenetrats i que poden tenir la satisfacció d'haver estat lleals i haver reeixit en la tasca de propaganda dels nostres ideals de catalanitat i república liberal.

Els homes fundadors de Foment pertanyen a aquella generació que en els començaments del renaixement polític català varen tenir una visió clara i exacta de l'orientació que devia donar-se a la futura política catalana.

L'obra realitzada pels homes fundadors de Foment, és meritòria per la política de Reus, i no tenim cap dubte que en l'esdevenidor ocuparà un lloc d'honor dins la història de la nostra ciutat, de la Comarca i de Catalunya.

Foren aquests ciutadans els que amb una fermesa heroica saberen lluitar anys i anys en mig d'una incomprensió descoratjadora i sense esperança de trobar immediates compensacions.

Avui és arribada l'hora de la política que sempre ha defensat Foment, i aquest que avui es pot vanagloriar de comptar entre els seus nombrosíssims afiliats amb la majoria de la joventut de Reus, vol commemorar els seus 25 anys amb un afectuós homenatge a aquells benemèrits reusenens que en aquella data, amarats de liberalisme i catalanitat, saberen posar els fonaments d'una política que ha fruit esplendorosament.

L'EFICACIA DE L'ANUNCI, DEPEN DEL DIARI QUE ESCOLLIU. "FOMENT" US ASSEGURA AQUESTA EFICACIA.

Conferència del Dr. Josep Dencàs

"L'esdevenidor de Catalunya davant la qüestió social"

Davant d'un públic nombrosíssim que omplenava la sala d'actes de Foment Nacionalista Republicà, el passat dissabte donà la seva anunciada conferència, organitzada per la Joventut de Foment, el diputat a les Constituents Dr. Dencàs.

Feu la presentació el senyor Pedret, de la Directiva de Foment, el qual en breus paraules posà de relleu la personalitat del conferenciant i tot seguit li concedí la paraula.

El Dr. Dencàs comença dient, que Catalunya, de 40 anys ençà desitja i ve lluitant per conquerir la seva llibertat, i fonamenta aquest desig, no solament fixant-se amb la seva història, sinó com un problema de voluntat.

Diu que el desvetllament que ja fa temps sent el nostre poble, produí la revifalla del sentiment de civilitat i que fou en aquells moments, que es produí el fet més gran de la República. Espanya pactava amb Catalunya i li donava l'Estatut. L'Estatut no era altra cosa que el pacte bilateral que feia Catalunya amb Espanya.

L'Estatut — continua — és l'enumeració de la sèrie de funcions en el qual no es prejutja com aquestes es desenrotllaran. I és que l'Estatut no podia dir altra cosa, perquè és el pacte d'un poble amb un altre poble.

En aquests moments en què ja sembla que l'aprovació de l'Estatut és un fet, i que haurem d'anar, per tots els indrets de Catalunya a dir que el nostre poble ja és lliure, és quan arriben els instants de major perill.

Senyala l'orador la responsabilitat dels partits polítics que aniran a recabar el vot del poble pels homes que hauran d'anar a les Constituents de Catalunya, allí on cada partit abocarà la seva ideologia i dirà com vol que sigui l'ensenyança i com s'efectuarà l'execució de les lleis socials.

Referint-se als perills que ha exposat en parlar de la formació de Catalunya, un cop lliure, diu que és precís que no es miri a aquells pobles imperials, que aspiren a les grans formacions de partit,

com Itàlia amb el feixisme i com Alemanya amb l'Hitler. Mirem cap a Txecoslàvia, que també estava subjecte a un esclavatge i que la seva llibertat va ésser conquerida mirant cap a la renovació mundial, i avui les legislacions d'aquest poble jove, són l'admiració de tots els pobles democràtics, que van allí a estudiar les seves lleis.

Diu que en l'Estatut es reclama per Catalunya l'ensenyament i que, fent una afirmació de la nostra nacionalitat, diem que aquell serà en idioma català. Ens interessa el català pel seu esperit pedagògic i tècnic i perquè ja ha arribat a la seva plenitud; no com esperit representatiu d'un sistema arcaic i xovinista, que ens portaria a un lloc on no volem arribar-hi.

Un cop feta aquesta afirmació—segueix—hem d'anar a fer més grans els nostres coneixements i com volguem que sigui la nostra cultura, no ho trobarem en un recó de la nostra terra, sinó que ho trobarem a les nacions democràtiques, buscant en cada una d'elles els seus punts més essencials.

Aboga el conferenciant per l'ensenyament laic i també que aquest sigui igual pel pobre com pel ric, puix que convivint junts els infants, es faran els veritables lligams que faran desaparèixer els privilegis.

Hem de fer possible l'organització de la cultura en forma que les seves escales puguin pujar-les igualment pobres com rics. Que es dongui pas a la intel·ligència; si el pobre és intel·ligent, que se li donguin els mitjans per a facilitar la seva tasca; el mateix amb el ric, i que mai no hi hagi diferència pel que respecta a la part econòmica.

Passa a referir-se el Dr. Dencàs a la qüestió social i diu que l'Estatut fixa que aquestes qüestions seran legislades per Espanya per bé que executades per Catalunya. En això, vol sortir al pas de protestes que s'han suscitats, dient que no demanar la legislació social, és ferir Catalunya.

Aquest tòpic que l'empren els reaccionaris, ell el desfarà demostrant que les legislacions socials no poden recaure en Catalunya i que

en aquest punt l'Estatut no podia demostrar-se en forma més convincent sota els principis universalistes, que l'afer social es desvetlla per igual a tot el món.

Fa història de les qüestions socials des de l'Edat Mitja fins a l'època present. Explica la vida de la pagesia de Catalunya en temps dels Usatges.

Hi ha un fet a Catalunya—continua—que va ésser també tipus de tots els pobles i és que els reis van buscar en l'aliança del poble la manera d'anar a la llibertat i van néixer les ciutats, i aleshores dins d'aquests cossos podien trobar els remences la manera de satisfer llur anhel de llibertat, i això, cal dir-ho, prové de la monarquia; i dins aquests cossos lliures per primera vegada comença a fer-se la indústria, i arreu del món adquireix un tipus corporatiu, i es fixaven les normes perquè s'havien de regir. Per això, les manufactures eren de l'Estat, i en elles els treballadors guanyaven minsos sous, prestant el seu concurs dia i nit; les dones també treballaven i els infants també, i d'una manera inconcebible en la seva tendra edat. Però aquestes indústries resultaven insuficients per acabar amb la sèrie d'abusos que passaven dintre del camp, però va imposar-se per damunt Tourgot, i va fer desaparèixer alguns privilegis. I hem arribat a aquesta cèlebre data en què Lluís XVI havia convocat les Corts de França, i, en l'any 1789, sortia aquesta afirmació rotunda de la proclamació dels drets de l'home, i volia dir la proclamació de la llibertat, i ruptura de tots els privilegis i monopolis. Aquest fet de caràcter universalista fou un dels orígens de la revolució francesa, repercutint en la proclamació de la República. Més tard, l'any 1792 va proclamar-se la indústria lliure, essent anul·lada l'organització gremial. Entrem ara en una nova fase que sentiren tots els pobles. L'home ja no es contentava sota els motllos d'una institució; ja podia exercir la funció que cregués més convenient pel seu pensament. Però ja veureu quina conseqüència ens portà: s'engendrà el capitalisme i aleshores ja no era el senyor feudal que des de la seva residència cobrava i exercia el seu domini, era, amics, el capitalista, el

(Segueix a la 5.ª pàgina)